ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)
της 11ης Σεπτεμβρίου 2003 *

Στην υπόθεση C-201/01,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Oberster Gerichtshof (Αυστρία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Maria Walcher

και

Bundesamt für Soziales und Behindertenwesen Steiermark,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία της οδηγίας 80/987/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 1980, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την προστασία των μισθωτών σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/002, σ. 121), όπως τροποποιήθηκε με την πράξη περί των όρων προσχωρήσεως της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας και του Βασιλείου της Σουηδίας και των προσαρμογών των ιδρυτικών Συνθηκών επί των οποίων βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ 1994, C 241, σ. 21, και ΕΕ 1995, L 1, σ. 1),

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J.-P. Puissochet, πρόεδρο τμήματος, C. Gulmann, F. Macken, N. Colneric (εισηγήτρια) και J. N. Cunha Rodrigues, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: J. Mischo
γραμματέας: R. Grass

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η M. Walcher, εκπροσωπούμενη από τον C. Orgler, Rechtsanwalt,

— η Bundesamt für Soziales und Behindertenwesen Steiermark, εκπροσωπούμενη από τον P. Lieberg,

— η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την C. Pesendorfer,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους J. Sack και H. Kreppel,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 3ης Οκτωβρίου 2002,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με διάταξη της 26ης Απριλίου 2001, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 15 Μαΐου 2001, το Obertser Gerichtshof υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, δύο προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία της οδηγίας 80/987/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 1980, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την προστασία των μισθωτών σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/002, σ. 121), όπως τροποποιήθηκε με την πράξη περί των όρων προσχωρήσεως της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας και του Βασιλείου της Σουηδίας και των προσαρμογών των ιδρυτικών Συνθηκών επί των οποίων βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ 1994, C 241, σ. 21, και ΕΕ 1995, L 1, σ. 1, στο εξής: οδηγία 80/987).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της M. Walcher και της Bundesamt für Soziales und Behindertenwesen Steiermark (στο εξής: Bundesamt), σχετικά με την άρνηση της τελευταίας να καταβάλει στην πρώτη αποζημίωση προς αντιστάθμιση μη καταβληθέντων μισθών λόγω αφερεγγυότητας του εργοδότη.

Το νομικό πλαίσιο

Η κοινοτική νομοθεσία

3 Η πρώτη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 80/987 έχει ως εξής:

«[Εκτιμώντας] ότι είναι αναγκαία η θέσπιση διατάξεων για την προστασία των μισθωτών σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη, ιδίως για τη διασφάλιση της πληρωμής των ανεξόφλητων απαιτήσεών τους [...]»

4 Το άρθρο 1, παράγραφοι 1 και 2, της εν λόγω οδηγίας ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Η παρούσα οδηγία ισχύει για τις απαιτήσεις μισθωτών από συμβάσεις εργασίας ή από σχέσεις εργασίας κατά εργοδοτών σε κατάσταση αφερεγγυότητος κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1.

2. Τα κράτη μέλη δύνανται, κατ' εξαίρεση, να αποκλείσουν από το πεδίο εφαρμογής της παρούσης οδηγίας τις απαιτήσεις ορισμένων κατηγοριών μισθωτών λόγω της ιδιαίτερης φύσεως της συμβάσεως εργασίας ή της σχέσεως εργασίας των μισθωτών, ή λόγω του ότι υπάρχουν άλλες μορφές εγγυήσεως που εξασφαλίζουν στους μισθωτούς ισοδύναμη προστασία με εκείνη που προκύπτει από την παρούσα οδηγία.

Ο πίνακας των κατηγοριών μισθωτών που αναφέρονται στο πρώτο εδάφιο παρατίθεται στο παράρτημα.»

5 Το τμήμα Ι, που επιγράφεται «Μισθωτοί με σύμβαση εργασίας ή σχέση εργασίας ιδιαίτερης φύσεως», του παραρτήματος της οδηγίας 80/987 αναφέρει, όσον αφορά την Αυστρία, ότι εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής οι ακόλουθες κατηγορίες:

«1. Μέλη της διοικούσας αρχής ενός φορέως, υπεύθυνα για την εκ του νόμου εκπροσώπηση του φορέως.

2. Συνεταίροι δικαιούμενοι να ασκούν δεσπόζουσα επιρροή σε συνεταιρισμό, ακόμα και αν η επιρροή αυτή βασίζεται σε καταπιστευματική διάταξη.»

6 Το άρθρο 2, παράγραφος 2, της οδηγίας 80/987 ορίζει τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία δεν θίγει το δικαίωμα των κρατών να διατυπώνουν ορισμούς των εννοιών "μισθωτός", "εργοδότης", "αμοιβή εργασίας", "κεκτημένο δικαίωμα" και "δικαίωμα προσδοκίας".»

7 Το άρθρο 3 της εν λόγω οδηγίας προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν τα αναγκαία μέτρα ώστε ορισμένοι οργανισμοί εγγυήσεως να διασφαλίζουν, με την επιφύλαξη του άρθρου 4, την πληρωμή των

ανεξοφλήτων απαιτήσεων των μισθωτών που προέρχονται από συμβάσεις εργασίας ή από σχέσεις εργασίας και αφορούν την αμοιβή για περίοδο πριν μια ορισμένη ημερομηνία.

2. Η ημερομηνία της παραγράφου [1] είναι κατ' επιλογή των κρατών μελών:

— είτε η ημερομηνία επελεύσεως της αφερεγγυότητος του εργοδότη,

— είτε η ημερομηνία γνωστοποιήσεως της απολύσεως του μισθωτού, που πραγματοποιείται λόγω της αφερεγγυότητος του εργοδότη,

— είτε η ημερομηνία επελεύσεως της αφερεγγυότητος του εργοδότη ή της λύσεως της συμβάσεως εργασίας ή της παύσεως της σχέσεως εργασίας του εν λόγω μισθωτού, λόγω αφερεγγυότητος του εργοδότη.»

8 Το άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 2, της ίδιας οδηγίας ορίζουν τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να περιορίζουν τη σύμφωνα με το άρθρο 3 υποχρέωση προς πληρωμή των οργανισμών εγγυήσεως.

2. Όταν τα κράτη μέλη κάνουν χρήση της ευχέρειας της παραγράφου 1 πρέπει:

— στην πρώτη περίπτωση του άρθρου 3, παράγραφος 2, να διασφαλίζουν την πληρωμή των ανεξοφλήτων απαιτήσεων για αμοιβές των τριών τελευταίων μηνών της συμβάσεως εργασίας ή της σχέσεως εργασίας που περιλαμβάνονται σε μία περίοδο έξι μηνών πριν την ημερομηνία επελεύσεως της αφερεγγυότητος του εργοδότη,

— στη δεύτερη περίπτωση του άρθρου 3, παράγραφος 2, να διασφαλίζουν την πληρωμή ανεξοφλήτων απαιτήσεων για αμοιβές των τριών τελευταίων μηνών της συμβάσεως εργασίας ή της σχέσεως εργασίας που προηγούνται της ημερομηνίας γνωστοποιήσεως της απολύσεως του μισθωτού, που οφείλεται στην αφερεγγυότητα του εργοδότη,

— στην τρίτη περίπτωση του άρθρου 3, παράγραφος 2, να διασφαλίζουν την πληρωμή ανεξοφλήτων απαιτήσεων για αμοιβές των 18 τελευταίων μηνών της συμβάσεως εργασίας ή της σχέσεως εργασίας που προηγούνται της ημερομηνίας επελεύσεως της αφερεγγυότητος του εργοδότη ή της ημερομηνίας λύσεως της συμβάσεως εργασίας ή παύσεως της σχέσεως εργασίας του μισθωτού, εξ αιτίας της αφερεγγυότητος του εργοδότη. Στην περίπτωση αυτή, τα κράτη μέλη δύνανται να περιορίσουν την υποχρέωση πληρωμής απαιτήσεων για αμοιβές μιας περιόδου το πολύ οκτώ εβδομάδων ή περισσοτέρων τμηματικών περιόδων, που έχουν συνολικά την αυτή διάρκεια.»

9 Το άρθρο 10 της οδηγίας 80/987 ορίζει τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία δεν θίγει την ευχέρεια των κρατών μελών:

α) να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα που αποσκοπούν [στην] αποτροπή καταχρήσεων,

β) να αρνούνται ή να περιορίζουν την υποχρέωση πληρωμής του άρθρου 3 ή την υποχρέωση εγγυήσεως του άρθρου 7, αν είναι φανερό ότι η εκπλήρωση της υποχρεώσεως δεν δικαιολογείται λόγω της υπάρξεως ιδιαιτέρων δεσμών μεταξύ του μισθωτού και του εργοδότη και [κοινών συμφερόντων] που πραγματώνονται με συμπαιγνία μεταξύ τους.»

Η εθνική νομοθεσία

10 Το άρθρο 1 του Insolvenz-Entgeltsicherungsgesetz (αυστριακού νόμου περί της εγγυήσεως των μισθών σε περίπτωση αφερεγγυότητας), της 2ας Ιουνίου 1977 (BGBl. 1977/324, στο εξής: IESG), προβλέπει τα ακόλουθα:

«1) Αξίωση αποζημιώσεως για τα δικαιώματα που εγγυάται η παράγραφος 2 έχουν οι μισθωτοί, οι κατ' οίκον εργαζόμενοι και οι επιζώντες τους, καθώς και οι διάδοχοι

λόγω θανάτου (δικαιοδόχοι), σε περίπτωση που η περιουσία του εργοδότη (εντολέα) αποτελέσει αντικείμενο πτωχευτικής διαδικασίας εντός της αυστριακής επικράτειας, ακόμα και αν η εργασιακή σχέση (σχέση εργολαβίας) έχει λήξει. Με κήρυξη πτωχεύσεως εξομοιώνονται οι εξής περιπτώσεις:

[...]

2) Προστατεύονται οι απορρέουσες από τη σχέση εργασίας αξιώσεις οι οποίες είναι απαιτητές και δεν έχουν παραγραφεί ούτε εξαιρεθεί (παράγραφος 3), ακόμα και αν έχουν αποτελέσει αντικείμενο κατασχέσεως, ενεχυράσεως ή εκχωρήσεως· πρόκειται, ειδικότερα, για τις ακόλουθες απαιτήσεις:

1. απαιτήσεις αμοιβών, ιδίως περιοδικώς καταβαλλομένων, καθώς και απαιτήσεις απορρέουσες από τη λήξη της συμβάσεως εργασίας,

2. απαιτήσεις αποζημιώσεως,

3. λοιπές αξιώσεις έναντι του εργοδότη, και

4. τα αναγκαία έξοδα για την άσκηση συναφούς αγωγής.

3) Δεν οφείλεται αποζημίωση:

1. για απαιτήσεις της παραγράφου 2 που έχουν αποκτηθεί δυνάμει προσβλητής δικαιοπραξίας κατά την έννοια της περί αγωγών ρυθμίσεως (RGBl 337/1914) ή των διατάξεων περί πτωχεύσεως·

2. για απαιτήσεις που θεμελιώνονται σε ιδιαίτερη συμφωνία συναφθείσα

α) μετά την αίτηση κινήσεως της πτωχευτικής διαδικασίας, την αίτηση δικαστικού διακανονισμού ή την αίτηση θέσεως υπό αναγκαστική διαχείριση·

β) κατά το τελευταίο εξάμηνο πριν από την κίνηση της πτωχευτικής διαδικασίας, της διαδικασίας δικαστικού διακανονισμού ή της διαδικασίας θέσεως υπό αναγκαστική διαχείριση ή πριν από τη γνώση της κατά την παράγραφο 1, σημεία 3 έως 6, αποφάσεως, στο μέτρο που οι απαιτήσεις υπερβαίνουν το δικαίωμα που αναγνωρίζει ο νόμος, η συλλογική σύμβαση ή η εντός της επιχειρήσεως συναφθείσα σύμβαση (άρθρο 97, παράγραφος 1, του Arbeitsverfassungsgesetz, BGBl. 22/1974) ή τη συνήθη αμοιβή, ή οι οποίες θεμελιώνονται επί άλλων προνομίων, όταν η υψηλότερη αμοιβή δεν δικαιολογείται αντικειμενικώς·

[...]

[...]

6) Δεν έχουν δικαίωμα αποζημιώσεως

[...]

2. τα μέλη της διοικήσεως νομικού προσώπου η οποία είναι υπεύθυνη για τη νόμιμη εκπροσώπηση του νομικού προσώπου·

3. τα μέλη του προσωπικού της διοικήσεως, πέραν των προσώπων που αναφέρονται στο σημείο 2, τα οποία ασκούν διαρκώς δεσπόζουσα επιρροή επί της διαχειρίσεως της εταιρίας·

4. οι εταίροι που ασκούν δεσπόζουσα επιρροή στην εταιρία, έστω και αν η επιρροή αυτή βασίζεται εν όλω ή εν μέρει σε καταπιστευματική διάταξη έχουσα ως αντικείμενο εταιρικά μερίδια τρίτων ή αν ασκείται μέσω καταπιστευματικής μεταβιβάσεως εταιρικών μεριδίων·

[...]»

11 Δυνάμει του άρθρου 3a, παράγραφος 1, του IESG, αντισταθμιστική του μισθού αποζημίωση για αμοιβή οφειλόμενη στον μισθωτό ως αντιπαροχή κανονικής εργασίας, παρασχεθείσας εντός του πλαισίου των συνήθων ωραρίων εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των οφειλομένων ειδικών πληρωμών, η οποία αφορά την περίοδο πέραν του εξαμήνου πριν από την ημερομηνία κινήσεως της πτωχευτικής διαδικασίας ή του γεγονότος που εξομοιώνεται προς αυτή δυνάμει του άρθρου 1, παράγραφος 1, του IESG — ή, αν η σχέση εργασίας έχει λήξει πριν από την ημερομηνία αυτή, την περίοδο πέραν του εξαμήνου πριν από την ημερομηνία κατά την οποία η σχέση αυτή έληξε κατά το εργατικό δίκαιο — οφείλεται μόνον αν η καταβολή της εν λόγω αμοιβής επιδιώχθηκε δικαστικώς, με την άσκηση παραδεκτής αγωγής κατά τις διατάξεις του Arbeits- und Sozialgerichtsgesetz

(νόμου περί δικαστηρίων εργατικών διαφορών), και εφόσον χώρησε νομοτύπως η ένδικη αυτή διαδικασία.

Η διαφορά της κύριας δίκης

12 Η M. Walcher εργάστηκε από τις 2 Ιουνίου 1997 έως τις 5 Μαΐου 1999 σε Gesellschaft mbH (εταιρία περιορισμένης ευθύνης, στο εξής GmbH), διαχειριστής της οποίας ήταν ο σύζυγός της, Joseph Walcher. Η M. Walcher ήταν επιφορτισμένη με την τήρηση των λογιστικών βιβλίων και την είσπραξη απαιτήσεων, δεν συμμετείχε όμως στη λήψη των αποφάσεων διαχειρίσεως. Όπως και ο σύζυγός της, ήταν εταίρος της GmbH, η δε συμμετοχή της ανερχόταν στο 25 % του εταιρικού κεφαλαίου. Η γενική συνέλευση της GmbH μπορούσε να λαμβάνει τις περισσότερες αποφάσεις της με απόλυτη πλειοψηφία. Κατ' εξαίρεση, για τη λήψη ορισμένων αποφάσεων απαιτείτο πλειοψηφία τριών τετάρτων των ψήφων.

13 Την άνοιξη του 1998, η GmbH αντιμετώπισε δυσχέρειες πληρωμής όσον αφορά τις προμήθειες υλικού, τους μισθούς και τα λοιπά έξοδα προσωπικού. Η M. Walcher δέχθηκε τη σύσταση υποθήκης επί της κατοικίας της οποίας η ίδια και ο σύζυγός της ήταν συγκύριοι κατά το ήμισυ, προς εξασφάλιση πλαισίου πιστώσεως. Από τον Σεπτέμβριο του 1998, η GmbH δεν ήταν πλέον σε θέση να καταβάλλει τους μισθούς. Ο σύμβουλος επιχειρήσεων του οποίου ζητήθηκε η γνώμη τον Νοέμβριο του 1998 κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η κήρυξη της πτωχεύσεως ήταν αναπόφευκτη.

14 Με απόφαση της 10ης Φεβρουαρίου 1999, η GmbH τέθηκε υπό δικαστική εκκαθάριση. Η M. Walcher απολύθηκε από τον σύνδικο της πτωχεύσεως σύμφωνα με το άρθρο 25 του Konkursordnung (πτωχευτικού νόμου). Ήδη πριν από την έναρξη της διαδικασίας πτωχεύσεως, ένα μέρος του προσωπικού είχε αποχωρήσει από την επιχείρηση λόγω μη καταβολής των αποδοχών.

15 Η M. Walcher δεν εισέπραττε πλέον τις αποδοχές της από τον Σεπτέμβριο του 1998. Επικαλείται απαιτήσεις αφορώσες τις αποδοχές της και άλλα δικαιώματα κατά το άρθρο 1, παράγραφος 2, του IESG για την περίοδο από τον Σεπτέμβριο του 1998 έως τις 10 Φεβρουαρίου 1999, ύψους 114 197 ATS, τις οποίες και δήλωσε εμπροθέσμως στο πλαίσιο της πτωχευτικής διαδικασίας. Η M. Walcher ζήτησε εμπροθέσμως από την Bundesamt να της αναγνωρίσει δικαίωμα αποζημιώσεως προς αντιστάθμιση των μη καταβληθέντων μισθών λόγω αφερεγγυότητας του εργοδότη (στο εξής: αντισταθμιστική αποζημίωση).

16 Με απόφαση της 5ης Αυγούστου 1999, η Bundesamt απέρριψε το αίτημα με την αιτιολογία, κατ' ουσίαν, ότι οι απαιτήσεις μισθού των οποίων την καταβολή δεν ζητούν οι εταίροι της μειοψηφίας επί χρονικό διάστημα άνω των 60 ημερών πρέπει να χαρακτηρίζονται ως δάνεια των εταίρων εξομοιούμενα προς εισφορές κεφαλαίου και ότι η μη αναζήτηση μη καταβληθέντων μισθών συνιστά αντίθετη προς τα χρηστά ήθη επιβάρυνση του Insolvenz-Ausfallgeld-Fonds (ταμείου αποζημιώσεως λόγω αφερεγγυότητας), πράγμα το οποίο συνεπάγεται την ακυρότητα των αξιώσεων.

17 Ασκώντας αγωγή, η M. Walcher ζήτησε την καταβολή αντισταθμιστικής αποζημιώσεως ύψους 114 197 ATS. Υποστήριξε ότι, πιστεύοντας στην εξυγίανση της GmbH, ούτε οι άλλοι υπάλληλοί της ζήτησαν τους μισθούς τους, οπότε δεν υπήρξε μετακύλιση του επιχειρηματικού κινδύνου στο ταμείο αποζημιώσεως λόγω αφερεγγυότητας αντιβαίνουσα στα χρηστά ήθη. Η M. Walcher ισχυρίζεται ότι, λόγω των διαβεβαιώσεων που δόθηκαν από τον διαχειριστή, είχε, μέχρι τα μέσα Δεκεμβρίου 1998, την πεποίθηση ότι οι μισθοί θα καταβάλλονταν. Στη συνέχεια, ζητήθηκε η συνεργασία της, ως μοναδικής υπαλλήλου του λογιστηρίου, για την προετοιμασία της αιτήσεως κηρύξεως της πτωχεύσεως.

18 Με διάταξη της 1ης Δεκεμβρίου 1999, το πρωτοβάθμιο δικαστήριο έκρινε ότι η Bundesamt όφειλε αντισταθμιστική αποζημίωση ύψους 78 702,80 ATS. Έκρινε ότι η M. Walcher, η οποία, παρά τη μη καταβολή του μισθού της, εξακολούθησε να εργάζεται στην επιχείρηση και είχε πλήρη επίγνωση της οικονομικής καταστάσεως του εργοδότη, έπρεπε να είχε παραιτηθεί το αργότερο στις 31 Οκτωβρίου 1998,

καθόσον τότε μπορούσε να γνωρίζει ότι οι μισθοί του Σεπτεμβρίου και του Οκτωβρίου 1998 δεν θα καταβάλλονταν. Το εν λόγω δικαστήριο κατέληξε ότι, από την ημερομηνία αυτή και εντεύθεν, η M. Walcher δεν είχε κανένα δικαίωμα αντισταθμιστικής αποζημιώσεως.

19 Με διάταξη της 29ης Ιουνίου 2000, το εφετείο δέχθηκε την έφεση την οποία άσκησε η Bundesamt κατά της αποφάσεως αυτής και απέρριψε το σύνολο των αιτημάτων της M. Walcher.

20 Το δικαστήριο αυτό έκρινε, κατ' ουσίαν, ότι το γεγονός ότι ένας μισθωτός, ο οποίος είναι συγχρόνως και εταίρος της εταιρίας όπου εργάζεται, δεν αναζήτησε απαιτήσεις απορρέουσες από τη σύμβαση εργασίας του έπρεπε να εξομοιωθεί προς εισφορά κεφαλαίου εφόσον ο εταίρος, όπως στην υπόθεση στην κύρια δίκη, συμμετείχε στο εταιρικό κεφάλαιο κατά 25 % και μπορούσε να αντιληφθεί ότι η εταιρία βρισκόταν σε κατάσταση παύσεως των πληρωμών. Κατά το εν λόγω δικαστήριο, η δραστηριότητα της M. Walcher συνεπαγόταν ότι η ίδια γνώριζε την αφερεγγυότητα της GmbH από το φθινόπωρο του 1998. Η μη απαίτηση της καταβολής των μισθών της από τον Σεπτέμβριο του 1998 συνιστούσε, συνεπώς, εισφορά κεφαλαίου. Το εφετείο έκρινε ότι ήταν αδύνατο να διαχωρίσει τα απορρέοντα από μία ενιαία σχέση εργασίας δικαιώματα θεωρώντας τη M. Walcher, αφενός, ως εταίρο ο οποίος είχε παράσχει, μέσω της μη εισπράξεως των μισθών του, εταιρικό δάνειο εξομοιούμενο προς εισφορά κεφαλαίου και, αφετέρου, ως μισθωτό ο οποίος παραιτήθηκε πλασματικά, υιοθετώντας μια συμπεριφορά η οποία θα μπορούσε να συγκριθεί προς συμπεριφορά τρίτου. Κατά το εφετείο, ο κατά το δίκαιο των εταιριών τρόπος θεωρήσεως εξακολουθούσε να ισχύει και υπερίσχυε τυχόν αξιώσεων αντλουμένων από το εργατικό δίκαιο.

21 Η M. Walcher άσκησε κατά της αποφάσεως αυτής «έκτακτη» αναίρεση ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.

Τα προδικαστικά ερωτήματα

22 Εκτιμώντας ότι η λύση της ενώπιόν του διαφοράς εξηρτάτο από το κατά πόσον η εθνική νομοθεσία σχετικά με τα εξομοιούμενα προς εισφορές κεφαλαίου δάνεια των εταίρων αντέβαινε στους σκοπούς της οδηγίας 80/987, το αιτούν δικαστήριο αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως.

23 Το δικαστήριο αυτό εκθέτει ότι, κατά πάγια αυστριακή νομολογία, ο εταίρος μπορεί να έχει και την ιδιότητα του μισθωτού της εταιρίας. Αναφέρει ότι, στην υπόθεση στην κύρια δίκη, κατ' εφαρμογήν του εθνικού δικαίου, η M. Walcher είχε την ιδιότητα του μισθωτού κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, του IESG, καθόσον η κατά 25 % συμμετοχή της στο κεφάλαιο της GmbH δεν της επέτρεπε να αντιταχθεί στη λήψη των αποφάσεων της GmbH και η ίδια δεν συμμετείχε στη λήψη των αποφάσεων διαχειρίσεως.

24 Το αιτούν δικαστήριο αναφέρει επίσης ότι, κατά το εθνικό δίκαιο, η αίτηση αντισταθμιστικής αποζημιώσεως, η οποία υποβάλλεται στο ταμείο αποζημιώσεως λόγω αφερεγγυότητας, μπορεί να αντιβαίνει στα χρηστά ήθη σε ορισμένες ιδιαίτερες περιπτώσεις, όπως σε περίπτωση γνώσεως της οικονομικής καταστάσεως της επιχειρήσεως ή σε περίπτωση στενής σχέσεως με τον επιχειρηματία, όταν υφίσταται πρόθεση διευκολύνσεως της συνεχίσεως των δραστηριοτήτων της επιχειρήσεως μέσω της αναβολής της λύσεως της εργασιακής σχέσεως.

25 Κατά το αιτούν δικαστήριο, γίνεται γενικώς δεκτό στην Αυστρία ότι οι αρχές που έχουν διαμορφωθεί στο γερμανικό δίκαιο όσον αφορά το άρθρο 32a του γερμανικού νόμου περί εταιριών περιορισμένης ευθύνης σχετικά με εξομοιούμενα προς εισφορές κεφαλαίου δάνεια των εταίρων ισχύουν και στο αυστριακό δίκαιο, εφαρμοζόμενες κατ' αναλογίαν στο άρθρο 74 του αυστριακού νόμου περί εταιριών περιορισμένης ευθύνης. Το δικαστήριο αυτό εξηγεί ότι, με τα δάνεια αυτά, οι εταίροι επιδιώκουν να διατηρήσουν στη ζωή μια κινδυνεύουσα εταιρία, παρέχοντάς της πίστωση αντί να

προβούν στην αύξηση του κεφαλαίου που θα απαιτούσε η εξυγίανση της οικονομικής της καταστάσεως. Οι εταίροι μεριμνούν για την εξόφληση των δανείων αυτών πριν από την οριστική κατάρρευση της επιχειρήσεως ή ζητούν την επιστροφή τους στο πλαίσιο της πτωχεύσεως της εταιρίας επικαλούμενοι τυχόν εγγυήσεις, γεγονός που καταλήγει στην έτι περαιτέρω μείωση, εις βάρος των πιστωτών, του ήδη ανεπαρκούς διαθεσίμου ενεργητικού. Το αιτούν δικαστήριο παρατηρεί ότι οι εταίροι, ιδίως στην εταιρία περιορισμένης ευθύνης, μετακυλίουν έτσι τον οικονομικό κίνδυνο στους πιστωτές.

26 Το εν λόγω δικαστήριο προσθέτει ότι ο χαρακτηρισμός ενός δανείου ως εισφοράς κεφαλαίου έχει ως συνέπεια ότι απαγορεύει την εξόφλησή του, είτε άμεσα είτε έμμεσα, προτού επέλθει η οριστική εξυγίανση της εταιρίας. Οι αρχές αυτές ισχύουν και σε περίπτωση αφερεγγυότητας της εταιρίας και θέσεώς της υπό εκκαθάριση. Βάσει των αρχών αυτών, οι απαιτήσεις που αντλούνται από δάνεια εταίρων εξομοιούμενα προς εισφορές κεφαλαίου ικανοποιούνται μετά τις απαιτήσεις των λοιπών πιστωτών.

27 Κατά το αιτούν δικαστήριο, οι αρχές αυτές πρέπει να εφαρμόζονται όχι μόνο στον δανεισμό της εταιρίας, αλλά και στις λοιπές πράξεις των εταίρων που είναι, από οικονομικής απόψεως, αντίστοιχες του δανεισμού. Συγκεκριμένα, η μη είσπραξη εκ μέρους ενός εταίρου των απαιτήσεών του, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προέρχονται από σχέση εργασίας, θεωρήθηκε ως εξομοιούμενη προς εισφορά κεφαλαίου. Δεδομένου ότι, σύμφωνα με το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Konkursordnung, που εκφράζει μια αξιολόγηση του νομοθέτη, ο οφειλέτης οφείλει να ζητήσει την κίνηση της πτωχευτικής διαδικασίας το αργότερο 60 ημέρες από την παύση των πληρωμών, παρέχεται στον εταίρο-μισθωτό εύλογη προθεσμία, μη υπερβαίνουσα κατά πάσα περίπτωση τις 60 ημέρες, αφότου έλαβε γνώση της κρίσιμης οικονομικής καταστάσεως της εταιρίας, προκειμένου να αποφασίσει αν θα εγκαταλείψει τη χρηματοδοτική συνδρομή που παρέσχε ως δάνειο ή αν θα επιταχύνει την εκκαθάριση της εταιρίας ανακτώντας τα δανεισθέντα κεφάλαια.

28 Ωστόσο, σύμφωνα με το αιτούν δικαστήριο, αυτός ο χρονικός περιορισμός δεν μπορεί να οδηγήσει σε διαχωρισμό των απαιτήσεων που αντλούνται από μια ενιαία εργασιακή σχέση. Ο κατά το δίκαιο των εταιριών τρόπος θεωρήσεως εξακολουθεί να ισχύει και υπερισχύει των αξιώσεων που αντλούνται από το εργατικό δίκαιο.

29 Υπό τις περιστάσεις αυτές, το Oberster Gerichtshof υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Αντιβαίνει στους σκοπούς της οδηγίας 80/987/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 1980, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την προστασία των μισθωτών σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη, το γεγονός ότι ένας εταίρος χωρίς δεσπόζουσα επιρροή στην εταιρία, λαμβανομένων υπόψη των γενικών αρχών που εφαρμόζει και η αυστριακή νομολογία όσον αφορά τα εξομοιούμενα προς εισφορές κεφαλαίου δάνεια, χάνει το δικαίωμά του για αποζημίωση λόγω αφερεγγυότητας όταν, ως μισθωτός της εταιρίας και αφού λάβει γνώση του κλονισμού της πιστοληπτικής ικανότητάς της, δεν απαιτεί σοβαρά επί περισσότερες από 60 ημέρες την πληρωμή της μη καταβαλλομένης πλέον περιοδικής αμοιβής και/ή δεν αποχωρεί πρόωρα από τη θέση εργασίας του λόγω μη καταβολής των αποδοχών του;

2) Περιλαμβάνει η εν λόγω απώλεια δικαιώματος όλες τις μη ικανοποιηθείσες απαιτήσεις που απορρέουν από τη σχέση εργασίας ή μόνον αυτές οι οποίες γεννήθηκαν μετά την πλασματική ημερομηνία κατά την οποία ένας μισθωτός που δεν είναι ταυτόχρονα και εταίρος θα είχε παραιτηθεί λόγω μη καταβολής των αποδοχών του;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

30 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στα δύο προδικαστικά ερωτήματα, τα οποία πρέπει να εξεταστούν μαζί, θα πρέπει να υπομνησθεί, προκαταρκτικώς, ότι σκοπός της οδηγίας 80/987 είναι να έχει εφαρμογή σε όλες τις κατηγορίες εργαζομένων τους

οποίους το εθνικό δίκαιο κράτους μέλους χαρακτηρίζει ως μισθωτούς, εκτός από τις κατηγορίες που απαριθμούνται στο παράρτημά της (απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 1993, C-334/92, Wagner Miret, Συλλογή 1993, σ. I-6911, σκέψη 12). Κατά το αυστριακό δίκαιο, πρόσωπα όπως η M. Walcher θεωρούνται μισθωτοί.

31 Το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 80/987 επιβάλλει στα κράτη μέλη να θεσπίζουν τα αναγκαία μέτρα ώστε ορισμένοι οργανισμοί εγγυήσεως να διασφαλίζουν, με την επιφύλαξη του άρθρου 4 της εν λόγω οδηγίας, την πληρωμή των ανεξοφλήτων απαιτήσεων των μισθωτών που προέρχονται από συμβάσεις εργασίας ή από σχέσεις εργασίας και αφορούν τις αποδοχές για την προ μιας ορισμένης ημερομηνίας περίοδο.

32 Στο Δικαστήριο εναπόκειται να ορίσει την κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 80/987 έννοια της «ανεξόφλητης απαιτήσεως».

33 Η Bundesamt υποστηρίζει ότι δεν υπάρχει «ανεξόφλητη απαίτηση» κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 80/987 αν, λόγω της εθνικής νομολογίας περί των χορηγουμένων από τους εταίρους δανείων που εξομοιώνονται προς εισφορές κεφαλαίου, ο μισθωτός εταίρος δεν έχει, κατά το συγκεκριμένο χρονικό σημείο, καμία απαίτηση της οποίας την ικανοποίηση να μπορεί να ζητήσει από τον πρώην εργοδότη του ή από την ομάδα των πτωχευτικών πιστωτών. Το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί να γίνει δεκτό. Πράγματι, η απαίτηση μισθωτού εταίρου η οποία απορρέει από τη σύμβαση εργασίας του και της οποίας η καταβολή αναβάλλεται έως ότου η επιχείρηση παύσει να αντιμετωπίζει οικονομικές δυσχέρειες δεν παύει να αποτελεί ανεξόφλητη απαίτηση κατά την έννοια της οδηγίας αυτής.

34 Συνεπώς, πρέπει να εξεταστεί σε ποιο βαθμό μια τέτοια απαίτηση μπορεί, ενδεχομένως, να εξαιρεθεί από την προστασία που παρέχει η οδηγία 80/987.

35 Αφενός, τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια, σύμφωνα με το άρθρο 4 της οδηγίας 80/987, να περιορίζουν την υποχρέωση των οργανισμών εγγυήσεως, την οποία προβλέπει το άρθρο 3 της οδηγίας. Συνεπώς, η εν λόγω οδηγία δεν απαγορεύει εθνικές ρυθμίσεις οι οποίες περιορίζουν στο καθοριζόμενο από το άρθρο 4, παράγραφος 2, κατώτατο όριο την προστασία που παρέχεται στους μισθωτούς οι οποίοι είναι συγχρόνως και εταίροι της εταιρίας στην οποία εργάζονται.

36 Αφετέρου, το άρθρο 10, στοιχείο α', της οδηγίας 80/987 ορίζει ότι η οδηγία δεν θίγει την ευχέρεια των κρατών μελών να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προς αποτροπή των καταχρήσεων. Η διάταξη αυτή επιτρέπει τη λήψη μέτρων που παρεκκλίνουν από την ελάχιστη προστασία την οποία παρέχει το άρθρο 4 της εν λόγω οδηγίας.

37 Το Δικαστήριο δεν μπορεί μεν να υποκαθιστά με την κρίση του τα εθνικά δικαστήρια, τα οποία είναι τα μόνα αρμόδια να διαπιστώνουν τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως της οποίας επιλαμβάνονται, ωστόσο όμως, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι η εφαρμογή ενός κανόνα που αποσκοπεί στην αποτροπή των καταχρήσεων δεν μπορεί να θίγει την πλήρη αποτελεσματικότητα και την ομοιόμορφη εφαρμογή των κοινοτικών διατάξεων εντός των κρατών μελών. Ειδικότερα, τα εθνικά δικαστήρια δεν μπορούν να θέτουν σε κίνδυνο τους στόχους που επιδιώκονται με την εν λόγω οδηγία (βλ., υπό το πνεύμα αυτό, απόφαση της 12ης Μαΐου 1998, C-367/96, Κεφάλας κ.λπ., Συλλογή 1998, σ. I-2843, σκέψη 22).

38 Το άρθρο 10, στοιχείο α', της οδηγίας 80/987, ως εισάγον εξαίρεση από γενικό κανόνα, πρέπει να ερμηνεύεται στενά. Εξάλλου, η ερμηνεία του θα πρέπει να συνάδει προς τον κοινωνικό σκοπό αυτής της οδηγίας, ο οποίος συνίσταται στη διασφάλιση ενός κοινοτικού κατώτατου ορίου προστασίας των μισθωτών σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη, χάρη στην πληρωμή των ανεξόφλητων απαιτήσεών τους που απορρέουν από συμβάσεις ή σχέσεις εργασίας και αφορούν τις αποδοχές συγκεκριμένης περιόδου (αποφάσεις της 10ης Ιουλίου 1997, C-373/95, Maso κ.λπ., Συλλογή 1997, σ. I-4051, σκέψη 56, της 14ης Ιουλίου 1998, C-125/97, Regeling, Συλλογή 1998, σ. I-4493, σκέψη 20, και της 18ης Οκτωβρίου 2001, C-441/99, Gharehveran, Συλλογή 2001, σ. I-7687, σκέψη 26).

39 Οι καταχρήσεις στις οποίες αναφέρεται το άρθρο 10, στοιχείο α', της οδηγίας 80/987 είναι οι καταχρηστικές πρακτικές που ζημιώνουν τους οργανισμούς εγγυήσεως δημιουργώντας τεχνητώς απαίτηση μισθού και γεννώντας, έτσι, παρανόμως, υποχρέωση πληρωμής βαρύνουσα τους οργανισμούς αυτούς.

40 Τα μέτρα τα οποία επιτρέπεται στα κράτη μέλη να λαμβάνουν σύμφωνα με το άρθρο 10, στοιχείο α', της οδηγίας 80/987 είναι, συνεπώς, τα αναγκαία προς αποτροπή τέτοιων πρακτικών.

41 Πρέπει να εξεταστεί αν, υπό το φως των ανωτέρω σκέψεων, η αυστριακή νομολογία σχετικά με την εξομοίωση των χορηγουμένων από τους εταίρους δανείων προς εισφορές κεφαλαίου αφορά πρακτικές δυνάμενες να συνιστούν κατάχρηση κατά την έννοια του άρθρου 10, στοιχείο α', της οδηγίας 80/987.

42 Η νομολογία αυτή στηρίζεται στις ακόλουθες σκέψεις:

— Στον εταίρο εναπόκειται η τακτική χρηματοδότηση της εταιρίας. Προκειμένου περί εταιρίας περιορισμένης ευθύνης, ο εταίρος δεν υποχρεούται, εντούτοις, να αντλεί από την προσωπική του περιουσία τα κεφάλαια που χρειάζεται η εταιρία που διανύει περίοδο κρίσεως. Μπορεί να επιλέξει την οδό της εκκαθαρίσεως της εταιρίας. Ωστόσο, αν προτίθεται όντως να συνεισφέρει οικονομικώς στην εταιρία, δεν μπορεί να ενεργήσει επί ζημία των πιστωτών επιλέγοντας, προκειμένου να παράσχει τη συμβολή του, μια μορφή χρηματοδοτήσεως που του φαίνεται λιγότερο παρακινδυνευμένη από την εισφορά κεφαλαίου, η οποία θα επιβαλλόταν κανονικά. Συνεπώς, υπό τις περιστάσεις αυτές, η οικονομική συμβολή πρέπει να αντιμετωπίζεται ως αποτελούσα εισφορά κεφαλαίου.

— Οι αρχές αυτές, οι οποίες δεν αναγνωρίζουν στον εταίρο τη νομική μεταχείριση η οποία επιφυλάσσεται στους τρίτους, εφαρμόζονται όχι μόνο στην παροχή δανείου προς την εταιρία, αλλά και στις λοιπές πράξεις των εταίρων οι οποίες είναι οικονομικώς αντίστοιχες της δανειοδοτήσεως. Συνεπώς, σε περίπτωση οικονομικής κρίσεως της εταιρίας, η εκ μέρους του εταίρου μη είσπραξη των απαιτήσεών του, συμπεριλαμβανομένων των προερχομένων από σχέση εργασίας, θεωρείται ως εξομοιούμενη προς εισφορά κεφαλαίου.

— Ο αναχαρακτηρισμός της απαιτήσεως σε κεφάλαιο δεν μεταβάλλει τη φύση της, οδηγεί όμως στην επιβολή προθεσμίας πληρωμής μέχρι τη λήξη της οικονομικής κρίσεως την οποία αντιμετωπίζει η εταιρία. Ο αναχαρακτηρισμός χωρεί ανεξαρτήτως των προθέσεων του εταίρου, σε περίπτωση που μπορούσε να γνωρίζει την κρίσιμη κατάσταση. Μια εταιρία βρίσκεται σε κρίσιμη οικονομική κατάσταση όταν κλονίζεται η πιστοληπτική ικανότητά της, πράγμα το οποίο μπορεί να συμβεί προτού αυτή καταστεί αφερέγγυα.

— Ο εταίρος μπορεί να αποφύγει τον αναχαρακτηρισμό της απαιτήσεώς του αναζητώντας τα κεφάλαια και επισπεύδοντας έτσι την εκκαθάριση της εταιρίας. Συναφώς, η αυστριακή νομολογία τού τάσσει εύλογη προθεσμία, μη υπερβαίνουσα τις 60 ημέρες κατά πάσα περίπτωση, από το χρονικό σημείο κατά το οποίο ο εταίρος μπορεί να λάβει γνώση της οικονομικής κρίσεως της επιχειρήσεως. Όταν ο εταίρος δεν απαιτεί σοβαρά την ικανοποίηση της απαιτήσεως πριν από την εκπνοή της προθεσμίας αυτής, χωρεί αναχαρακτηρισμός της απαιτήσεως.

43 Συνεπώς, βάσει της νομολογίας αυτής, προσάπτεται, ενδεχομένως, στον μισθωτό εταίρο ότι δεν απαίτησε σοβαρά, εντός 60 ημερών από το χρονικό σημείο κατά το οποίο μπόρεσε να διαπιστώσει τον κλονισμό της πιστοληπτικής ικανότητας της εταιρίας στην οποία εργάζεται, την πληρωμή των ήδη γεγεννημένων εκ της σχέσεως εργασίας απαιτήσεών του.

44 Συναφώς, πρέπει να θεωρηθεί ότι η συμπεριφορά του μισθωτού εταίρου ο οποίος, σε μια τέτοια κατάσταση, ζητεί την αντισταθμιστική αποζημίωση για τις εν λόγω απαιτήσεις δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως καταχρηστική πρακτική ζημιώνουσα τον οργανισμό εγγυήσεως. Πράγματι, ο ενδιαφερόμενος δεν δημιούργησε τεχνητώς τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για την είσπραξη της αντισταθμιστικής αποζημιώσεως. Ενήργησε απλώς ως κοινός μισθωτός ο οποίος κρίνει ότι δεν αξίζει τον κόπο να επιδιώξει την ικανοποίηση μιας απαιτήσεως έναντι ενός εργοδότη ο οποίος δεν φαίνεται να είναι σε θέση να την ικανοποιήσει.

45 Από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι διατυπώνεται, ενδεχομένως, και μια δεύτερη μομφή κατά του μισθωτού εταίρου, ήτοι ότι δεν παραιτήθηκε λόγω μη καταβολής των αποδοχών του αφού είχε λάβει γνώση του κλονισμού της πιστοληπτικής ικανότητας της εταιρίας.

46 Συναφώς, πρέπει να παρατηρηθεί ότι η συνέχιση της σχέσεως εργασίας μετά το χρονικό σημείο κατά το οποίο ο μισθωτός μπόρεσε να λάβει γνώση της κρίσιμης οικονομικής καταστάσεως της εταιρίας συνιστά καταχρηστική πρακτική ζημιώνουσα τους οργανισμούς εγγυήσεως, όταν δημιουργεί τεχνητώς τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την παροχή της προστασίας την οποία η οδηγία 80/987 παρέχει στα θύματα της αφερεγγυότητας του εργοδότη.

47 Αυτό τούτο το γεγονός ότι ο μισθωτός εταίρος συνεχίζει τη σχέση εργασίας πέραν της ημερομηνίας κατά την οποία ο μη έχων την ιδιότητα του εταίρου μισθωτός θα είχε, υπό τις ίδιες συνθήκες, παραιτηθεί λόγω μη καταβολής των αποδοχών του συνιστά ένδειξη ως προς την πρόθεση καταχρήσεως.

48 Συνεπώς, το μέτρο που λαμβάνει ένα κράτος μέλος προς αποτροπή των καταχρήσεων και το οποίο συνίσταται στη μη παροχή στον μισθωτό εταίρο του δικαιώματος εγγυήσεως των ανεξοφλήτων απαιτήσεων αποδοχών που γεννώνται μετά την ημερομηνία αυτή αποτελεί γνήσιο μέτρο θεσπιζόμενο προς αποτροπήν των καταχρήσεων κατά την έννοια του άρθρου 10, στοιχείο α', της οδηγίας 80/987.

49 Πάντως, το γεγονός ότι ο μισθωτός εταίρος συνέχισε τη σχέση εργασίας πέραν της ημερομηνίας κατά την οποία ο μη έχων την ιδιότητα του εταίρου μισθωτός θα είχε παραιτηθεί λόγω μη καταβολής των αποδοχών του δεν υποδηλώνει αναγκαστικά την ύπαρξη καταχρήσεως.

50 Εξάλλου, πρέπει να παρατηρηθεί ότι από το άρθρο 4, παράγραφος 2, πρώτη και δεύτερη περίπτωση, της οδηγίας 80/987 προκύπτει ότι ο κοινοτικός νομοθέτης θεώρησε ότι δεν είναι ασυνήθιστο να συνεχίζει ένας μισθωτός να ασκεί τα καθήκοντά του εφόσον οι μη καταβληθείσες αποδοχές αφορούν περίοδο η οποία δεν έχει ακόμα φθάσει τους τρεις μήνες. Συνεπώς, δεν θα ήταν σύμφωνο προς τον σκοπό της οδηγίας 80/987 να θεωρηθεί ότι, κατά κανόνα, ο μισθωτός που δεν έχει την ιδιότητα του εταίρου θα είχε παραιτηθεί πριν από παρέλευση της προθεσμίας αυτής λόγω μη καταβολής των αποδοχών του.

51 Εξάλλου, κατά το άρθρο 10, στοιχείο β', της οδηγίας 80/987, το κράτος μέλος μπορεί να αρνηθεί ή να περιορίσει την υποχρέωση πληρωμής στην οποία αναφέρεται το άρθρο 3 της οδηγίας ή την υποχρέωση εγγυήσεως στην οποία αναφέρεται το άρθρο 7 της εν λόγω οδηγίας αν είναι φανερό ότι η εκπλήρωση της υποχρεώσεως δεν δικαιολογείται λόγω της υπάρξεως ιδιαιτέρων δεσμών μεταξύ του μισθωτού και του εργοδότη και κοινών συμφερόντων που πραγματώνονται με συμπαιγνία μεταξύ τους.

52 Κατόπιν του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, στα προδικαστικά ερωτήματα προσήκει η ακόλουθη απάντηση:

— Στην περίπτωση μισθωτού ο οποίος έχει σημαντική συμμετοχή στο κεφάλαιο της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης στην οποία εργάζεται, αλλά δεν ασκεί δεσπόζουσα επιρροή στην εταιρία αυτή, η οδηγία 80/987 δεν επιτρέπει να χάνει ο

μισθωτός, κατ' εφαρμογήν την αυστριακής νομολογίας περί των χορηγουμένων από τους εταίρους δανείων που εξομοιώνονται προς εισφορές κεφαλαίου, το δικαίωμα επί της εγγυήσεως των απαιτήσεων εξ αποδοχών που δεν καταβλήθηκαν λόγω αφερεγγυότητας του εργοδότη και οι οποίες καλύπτονται από το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής, όταν ο εν λόγω μισθωτός, αφού έλαβε γνώση του κλονισμού της πιστοληπτικής ικανότητας της εταιρίας αυτής, δεν απαίτησε σοβαρά επί περισσότερες από 60 ημέρες τις περιοδικές αποδοχές που έπρεπε να του έχουν καταβληθεί.

— Επιτρέπεται, καταρχήν, σε κράτος μέλος να λαμβάνει, προς αποτροπήν καταχρήσεων, μέτρα με τα οποία δεν αναγνωρίζεται σε ένα τέτοιο μισθωτό δικαίωμα επί της εγγυήσεως των απαιτήσεων εξ αποδοχών που γεννήθηκαν μετά την ημερομηνία κατά την οποία ένας εργαζόμενος ο οποίος δεν έχει την ιδιότητα του εταίρου θα είχε παραιτηθεί λόγω μη καταβολής των αποδοχών του, εκτός αν αποδεικνύεται ότι δεν συντρέχει περίπτωση καταχρηστικής συμπεριφοράς. Όσον αφορά την εγγύηση της πληρωμής των απαιτήσεων που καλύπτονται από το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 80/987, το κράτος μέλος δεν μπορεί βασίμως να θεωρήσει ότι, κατά κανόνα, ένας εργαζόμενος ο οποίος δεν έχει την ιδιότητα του εταίρου θα είχε παραιτηθεί για τον λόγο αυτόν προτού η περίοδος για την οποία δεν καταβλήθηκαν οι αποδοχές υπερβεί τους τρεις μήνες.

Επί των δικαστικών εξόδων

53 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Αυστριακή Κυβέρνηση και η Επιτροπή, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με διάταξη της 26ης Απριλίου 2001 το Oberster Gerichtshof, αποφαίνεται:

1) **Στην περίπτωση μισθωτού ο οποίος έχει σημαντική συμμετοχή στο κεφάλαιο της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης στην οποία εργάζεται, αλλά δεν ασκεί δεσπόζουσα επιρροή στην εταιρία αυτή, η οδηγία 80/987/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 20ής Οκτωβρίου 1980, περί προσεγγίσεως των νομοθεσιών των κρατών μελών σχετικά με την προστασία των μισθωτών σε περίπτωση αφερεγγυότητας του εργοδότη, όπως τροποποιήθηκε με την πράξη περί των όρων προσχωρήσεως της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας και του Βασιλείου της Σουηδίας και των προσαρμογών των ιδρυτικών Συνθηκών επί των οποίων βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση, δεν επιτρέπει να χάνει ο μισθωτός, κατ' εφαρμογήν την αυστριακής νομολογίας περί των χορηγουμένων από τους εταίρους δανείων που εξομοιώνονται προς εισφορές κεφαλαίου, το δικαίωμα επί της εγγυήσεως των απαιτήσεων εξ αποδοχών που δεν καταβλήθηκαν λόγω αφερεγγυότητας του εργοδότη και οι οποίες καλύπτονται από το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής, όταν ο εν λόγω μισθωτός, αφού έλαβε γνώση του κλονισμού της πιστοληπτικής ικανότητας της εταιρίας αυτής, δεν απαίτησε σοβαρά επί περισσότερες από 60 ημέρες τις περιοδικές αποδοχές που έπρεπε να του έχουν καταβληθεί.**

2) Επιτρέπεται, καταρχήν, σε κράτος μέλος να λαμβάνει, προς αποτροπήν καταχρήσεων, μέτρα με τα οποία δεν αναγνωρίζεται σε ένα τέτοιο μισθωτό δικαίωμα επί της εγγυήσεως των απαιτήσεων εξ αποδοχών που γεννήθηκαν μετά την ημερομηνία κατά την οποία ένας εργαζόμενος ο οποίος δεν έχει την ιδιότητα του εταίρου θα είχε παραιτηθεί λόγω μη καταβολής των αποδοχών του, εκτός αν αποδεικνύεται ότι δεν συντρέχει περίπτωση καταχρηστικής συμπεριφοράς. Όσον αφορά την εγγύηση της πληρωμής των απαιτήσεων που καλύπτονται από το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 80/987, το κράτος μέλος δεν μπορεί βασίμως να θεωρήσει ότι, κατά κανόνα, ένας εργαζόμενος ο οποίος δεν έχει την ιδιότητα του εταίρου θα είχε παραιτηθεί για τον λόγο αυτόν προτού η περίοδος για την οποία δεν καταβλήθηκαν οι αποδοχές υπερβεί τους τρεις μήνες.

Puissochet Gulmann Macken

Colneric Cunha Rodrigues

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 11 Σεπτεμβρίου 2003.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο πρόεδρος του έκτου τμήματος

J.-P. Puissochet